

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 1 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiune

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECEȘANĂ în ARAD

Educație intelectuală.

Viața noastră pămentească se presintă sub două aspecte; sub aspectul social și sub aspectul individual. Aceste două aspecte se întretes și se complectază unul pe altul, pentru a ne înfățișa făptura omenească în compectitatea sa, pentru a ne presinta pe om în rolul și cu menirea sa.

În întocmirea vieții sociale individualitatea atâta numără, atâta se socotește, cât poate să dea, să presteze pentru susținerea și progresul ei. Așa e socotit și întru atâta prețuit omul de societatea în care trăește și din care face parte.

La rëndul său, omul ca judecător al societății în care trăește, în lumea gândurilor sale își dă seama de acea societate, al cărei părtaș fiind și ale cărei nevoi cunoscându le, numai atât se va prețui pe sine, cât simte și vede că poate să contribuie pentru înălțarea ei.

Va fi adeseori contrariat în năsuințele și faptele sale, dar suferințele ce pe această cale îi vor cădea parte nici când nu-i vor îngreuna inima și cugetul, căci: Credința mântuiește, adevărul biruiește, și nedreptatea se răsună!

Dar pentru a-și implini menirea sa socială, sau mai bine zis pentru a-și putea implini omul menirea, pentru a putea sfârși cu cuvintele: luptă bună am luptat, credința am păzit . . . se cere ca să aibă o conștiință lămurită și — împăcată.

Conștiință lămurită însă nu vom putea căuta decât acolo, unde vom găsi o intelectualitate clară, care percepe și judecă bine. Perceperea și judecarea bine, formează fondul intelectual, iar conștiința „împăcată“ e fondul moral al sufletului omenească.

Dacă învățământul și educațiunea religioasă e basa existenței unei societăți, nu este mai puțin adevărat că în educațiune dezvoltarea calităților intelectuale este partea ce complectează o individualitate omenească.

Nu ingrămădirea cu studiul și imulțirea cunoștințelor copilului e în întâiul rënd datorita învățătorului, ci cultivare a tuturor facultăților într'un mod armonic și disciplinarea gândirei lui.

Facultățile intelectuale și gradul lor de dezvoltare diferă dela om la om; unii au o fantasmă bogată, alții o memorie slabă, etc., — cultivarea acestora în sensul de a putea produce o conștiință lămurită asupra sa și a lumii este una din marile probleme pe cari trebuie să le rezolve dascălul, este o frumoasă problemă de educațiune intelectuală.

Dela modul cum dascălul a rezolvat această problemă depinde în mare parte viitorul individului și în legătură cu aceasta soarta societății.

Învățătorii au pregătit — zice Moltke — biruințele Germaniei în războiul cu Franța . . .

În cercul nostru mărginit, având în vedere școlile noastre populare, cu deosebire insistăm asupra rolului de educator al poporului ce revine dascălului.

Nu oameni „învățați“, ci să ne dea elemente cu mintea deschisă; aceasta este menirea învățătorului nostru de sate. Oameni cari să-și dea seamă de rolul lor și să contribuie la înălțarea vieții noastre naționale-sociale; și cari să poată sfârși prin cuvintele: Luptă bună am luptat, credința am păzit . . .

Dacă o intelectualitate armonisată este singura în stare de a procura o mulțumire sufletească, singură este în stare să dea tăria sufletească pentru brava-re greutăților unei vieți, — pentru desfășurarea vieții sociale este și mai de importanță ca indivizii cari compun societatea să aibă minți cu judecăți clare.

Adeseori vedem în lume certuri și neînțelegeri, vedem hărjoneli, cari numai la înaintare nu contribuiesc. Și abstrăgând dela cazul când o lipsă de moralitate dintr'o parte sau dintr'alta duce la luptă între oameni, este un cas destul de frecvent când lipsa de claritate în judecată duce la conflicte. Ambițiunea, prețuirea personalității proprii mai pe sus decât e valoarea sa reală, câtor mizerii și neajunsuri nu de-

schid calea! Un singur om mai mult poate strica unei societăți decât pot ajuta zeci de oameni.

A te cunoaște pe tine însu-ți, este cea dintâi datorie omenescă — a zis un învățat — iar această cunoaștere de sine, conștiința personalității, o vom ajuta prin educațiunea intelectuală. Iar educațiunei intelectuale învățământul poporal îi pune bazele; de aceia învățătorului îi revine în întâiul rând această sarcină.

Prin dezvoltarea armonică a facultăților sufletești întărim și personalitatea morală, formăm caracterul, căci cel ce judecă bine și clar, va și lucra bine. Iar binele este identic pentru individ și pentru societatea din care face el parte.

Vom crește oameni luminați și oameni buni, cari vor fi și societății de folos și mulțumiți vor fi cu ceea-ce viața și împrejurările le pot da.

Petru Maior despre unirea cu biserica Romei.*)

O trinitate de bărbați vrednici de numele de Român, George Șincai (1754—1816), Petru Maior (1753—1821) și Samuil Clain (1745—1806) au lucrat cu putere și neîntrerupt toți, toată viața lor, pentru susținerea drepturilor neamului românesc, adică: a originii lor și a peripețiilor vieții lor sociale și religioase, dela Colonizare și până în timpurile moderne. Hoarde barbare venetice, în pământul lui Traian, tăgăduiau aceste drepturi Românilor. Dar aceasta treime a dovedit pe deplin vechimea și neîntrerupta noastră ecsistență în pământul moștenit, unitatea neamului prin identitatea limbei și a Religiei străvechi ortodoxe între Români, dela așezarea lor în Dacia prin Traian și până în prezent. Au apărat cu toată puterea lor sufletească credința ortodoxă, singura ecsistentă la noi și respectată între Români cu toate încercările pătimase și viclene ale Apusului, probând că acele uneltiri viclene de Uniație, ce s'au furișat printre Români, erau tendențioase, erau spini și ciuline între Români, ce n'aveau alt scop, decât slăbirea unității neamului românesc, provocând desbinări, ură și neînțelegeri continue între fii aceleiași mame. Vrajmașii vedeau în unitatea credinței, a datinilor și obiceiurilor, tăria lor. Și pentru-ce toate aceste asupra Românilor? Numai pentru satisfacerea lăcomiei de putere a Papilor, de a avea sub scutul lor pastoral o turmă și mai mare, cu care să se poată fâli față de Biserica Ortodoxă a Răsăritului; iar pe de altă parte tendința precugetată și urmărită în secolii de alte neamuri, spre a absorbi ori contopi pe Români cu poporul lor. Uniația (adecă unirea unei mici porțiuni, dintre Români ortodocși din Transilvania cu Biserica

Romano-Catolică) n'a adus nici un folos, nici religios nici politic Românilor. Din contră faptele din trecut, aceste din present, petrecute sub ochii noștri, dovedesc instreinarea tot mai mult, a acelei porțiuni uniate dintre Români, dela Religia ortodoxă a străbunilor noștri și noi prevedem incorporarea totală a Uniației întregi în Oceanul Romano-Catolicismului, după care inevitabil va urma treptat și înstrăinarea de neam. Cât pentru sprijin politic, așteptat din partea Romei papale, de-a fi dat naționalității Române Uniate, am văzut-o aceasta în secolii trecuți, că întru nimic n'au fost ușurați Creștinii Uniați și privim cu durere și astăzi graba Clericilor și Teologilor Uniați de a primi inovări tot mai multe și de a atrage la ei cât mai mulți proseliți dintre Români ortodocși. Oare să fie ei convinși că Români rătăcind ortodocși nu se vor mântui? Eu aceasta n'o cred. Așadar alte tendințe și alte motive-i împing la aceasta. Papalii ar preferi nimicirea naționalității Române, numai să-i poată avea sub ascultarea lor pe toți docilii, neispititori de drepturile lor naționale, liniștiți și blânzi, căutându-și de mântuirea sufletului lor, după povețele doctrinei Romei papale. Acum chiar există o ură mare și o vrajmășie neîmpăcată între Clerul Român Ortodox din Transilvania și între cel Uniat, și care înverșunare religioasă se răsfrânge și asupra poporului întreg românesc!

Aceste consecințe triste, religioase sociale și politice dintre Români Ortodocși și Uniați din Transilvania le-au prevăzut de timpuriu ochii de vultur ai acelei trinități române: G. Șincai, P. Maior și S. Clain, de aceea au și combătut cu tot sufletul și inima lor Uniația. Ei, toți acești trei născuți Uniați, educați în sistemul acest amfiban al Uniației, dar luminați în urmă prin genialitatea lor, și cunoscând apoi din studiile serioase făcute asupra acestei cestiuni, că Uniația nu-i decât o simplă speculă de ocamdată religioasă, dar care în urmă va ajunge și periculoasă naționalității, s'au hotărât cu toții până la moarte, spre a face pe popor sau să renunțe la ea, ori să o considere cu indiferență, ca făcută numai cu scop de bun trai pentru unele persoane din cler.

Ei prevedeau că s'a aruncat mărul discordiei între Români prin Uniație, și de aceea o combăteau, preferind naționalitatea înaintea Uniației.

Din cauza aceasta toți acești trei nemuritori Români au fost sacrificați, au fost lăsați la o parte dela cârma afacerilor publice în toată viața lor, de aproape privighiați, ba și persecutați mai în urmă.

Cu toate aceste astăzi posteritatea întreagă a Românilor trebuie să le împletească cununi de laude neperitoare, pentru faptele lor mari și patriotice, pentru sentimentul lor religios corect.

Toată viața lor acești bărbați au scris numai spre folosul neamului românesc, dintre cari scrieri unele s'au imprimat și astăzi le studiem, admirându-le valoarea, altele stau încă în manuscrite prin bibliotecile publice din Transilvania, iar altele s'au pierdut.

*) C. Erbiceanu: Introducere la Procanonul lui Petru Maior.

Timpul însă, care în curgerea sa toate le îngroapă și desgroapă și pe multe din fapte le dă la iveală spre folosul omenirii, acum de curând ne-a pus și pe noi în posesiunea unui manuscris necunoscut, al eruditului Petru Maior, intitulat *Pro canon* și în care nu tractează alt-ceva autorul, decât dovedește alb pe negru, că prerogativele tendențioase, pretențiunile Papei de Primație Universală, de infalibilitate, de superioritate față de sf. Sinoade etc. etc. în Biserica lui Christos sunt nedrepte, neconforme nici cu sf. Scriptură, nici cu tradiția, nici cu praesa din Biserica, nici cu citatele din sf. Părinți. Manuscrisul este autografa însuși alui Petru Maior, are formatul 80 și scris pe hârtie albă ordinară. Din nenorocire însă nu este complet. Cât l'am aflat l'am transcris cu multă îngrijire și l'am publicat spre cunoștința tuturor Românilor, pentru-că aceasta a fost intențiunea autorului, de a lumina pe Români în cestiunile de Drept Canonic, pe care puțini foarte dintre Români le cunoșteau pe acele vremuri.

Din manuscrisul cât ni s'a conservat, se pot cunoaște în mod pozitiv ideile ce predominau atât pe Petru Maior, cât și pe ceilalți frați ai săi de luptă religioasă și națională, zic pe G. Șincai și S. Clain. Mă voi încerca a da aici câte-va pericoape din scrierea aceasta, din care cetitorul se va convinge cu deplinătate, că în adevăr acești trei atleți naționali erau contrari Uniației, și au combătut-o pe față în toată a lor viață, care a fost înveluită neincetat de furtuni și vifore puternice.

Mai întâi Petru Maior, ne spune, că a studiat la Roma, că a stat acolo timp îndelungat, unde prin el însuși s'a convins de abuzurile și destrăbările clerului papal. Aceasta constatare prin el însuși l'a aprins de indignare asupra Uniației. — Pentru ce păriații lor au lăsat ortodoxismul și au primit Uniația, par' că aceasta-i mai bună? Iată ce zice: „Însă ea să nu gândești cum-va că doară aceste sunt clevertire și ocări dela mine asupra Italianilor, cetitorule bune! Ți-oi aduce nu cele ce am auzit însuși cu urechile mele dela dênșii, petrecând nu puțină vreme cu dênșii, tocmai acolo unde se vîd a fi ceva, nu ți-oi aduce aceasta ci cele ce scrie cel mai vestit între tâlcuitorii italieni. Cornilie a Lapide, carele la tâlcul cuvintelor: paște oile mele, așa grăește.“ Petru Maior când s'a dus la Roma era plin de rêvnă cătră cele sfinte și se aștepta a-și cultiva și mai mult sentimentul său religios și a-și lărgi stadiul cunoștințelor la vechea Romă! Dar vai! iată ce află!

„Adevărat, când privesc cu mintea și cu inima la aceasta paradocsă a stăpânului nostru Isus Christos pildă, precum pe eretici nu pot să nu-i afurisesc și să nu le blastem învățătura lor cea cu otravă amestecată, așa și asupra unor socotitori și povățuitori bisericesti purtare, nu pot de mânie și de rêvnă duhovnicească să nu me aprind. Aceste neaducându-și aminte în ce vrednicie, ai cui epitropi sunt și ce poruncă dela Archiepiscopul nos-

tru Isus Christos cu însaș pilda lui întărită le feste dată, atâta și-au înălțat cornul, cât n'are nime din cei sêraci mai nici prin instanție sau rêvășel la dênșii, nu ca să fie slujiiți precum au fost Apostolii de Christos, ci spre mângăere numai, să rêsbată. Ba flutureauă, sudue, blastemă pe supuși, borăsc cuvinte ca acele cât nici în gura unui rob osândit n'ar fi de a se suferi. Batăr infricoșatul jertfelnic de-ar fi scutit de aceste! Ba și prin biserici pălmuesc pe preoți, îi scarmănă, îi lovesc cu toiagul, prin temniță cu furii și cu curvele îi leagă împreună. Surle la prânzurile lor ca lor praznicul lui Navucodonosor, bucatele dese, servitorii dinaintea lor cu frică și cu cutremur, în vârful degetelor pipăind, nu călcând, necurmați și nenumărați. Ba unii, cari tocma ar trebui să se arate cu pilda mai mici, la atâta i-au atras gândul cel pămêntesc, cât neștiind cum s'ar putea arăta mai mari și mai cu vâlfă, poruncesc ca câte doisprezece oameni împodobiți pe umere cu tronul să-i poarte în biserică. Oare cari îi îngăduesc să le sărute picioarele și să stee în genunchi înaintea feței sale, mare dar se socotesc că le-au hărui. Dau nu după așezemêntul canoanelor ci după nălucirea minților, unor preoți titluri, cari însăemnează vrednicile cele mai mari în biserică și-i rânduiesc apoi să-le slujească lor și să fie supuși slugilor lor, carea lor spre mare cinste a fi i-și nălucesc. „Iar eu sunt întru voi ca cela ce slujește.“ Mare rușine! că mirenii întrec cu evlavie pe cei bisericesti și acestia dela aceia trebuie să ieie îndreptare.

Putea sufletul mare al lui Maior să rămână nemîșcat de atâtea rêutăți?

Aceste purtări necorecte, necreștine și neumane au iritat mult sufletul liniștit și blând al lui Maior și s'a rêcit și de Uniație. Apoi privind cu ochii săi strêbătători și la interpretările iezuitice ce se dădeau locurilor Scripturii de care se întereseau, s'a disgustat chiar cu inima de a mai sta în confesiunea lor, ci de formă numai spre a-și putea atinge scopul ce urmărea. De aceea se esprimă, plin de indignare, cu ironie așa:

„O Hristoase! de vom crede neînțelepției omului acestuia, cât de mutătoare, jucătoare și nestatornică putere ai dat Apostolilor tăi și păstorilor a toată lumea! O maică Biserică! de ne vom da după înțelesurile cum ne înveți, că cele ce au învățat sfinții Apostoli sunt fără îndoială? Căci de au putut Apostolii greși așa tare, ca sf. Petru să poată și să trebuiască a-le lua puterea și a-i lipsi de păstornicie și de apostolie, cum epistoliile lor, cum evangeliile lor va fi nesmântuice? Poate doară prin aprobația și judecata lui Petru? Dar' de e aceasta adevărată, cine va întări Evangelia lui Ioan, care s'a scris după moartea lui Petru? Fă-te Doamne ajutor noauă și nu lăsa să se vestească unele blăstêmuri ca aceste în Biserica ta, ci mute să se facă gurile cele ce grăiesc asupra Apostolilor tăi.“ (pag. 23). (Va urma.)

Cuvântare.

Rostită la Nașterea Preacuratei din incidentul eșirei definitive a Românilor gr. or. din biserica gr. or. sârbă din Sân-Nicolaul-Mare.

— De parochul: Ioan Popovici. —

Iubiți Creștini!

Sunt aproape 36 de ani, de când prin o prea înaltă rezoluțiune a Maiestății Sale, a preagrațiosului nostru Impărat și Rege apostolic Francisc Iosif I., din 24 Decemvre, anul 1864, după st. n., s'a decretat despărțirea ierarhică a bisericei gr. or. române din Ungaria și Transilvania de biserica soră sârbă din această țară, adecă de când s'a proclamat despărțirea bisericească a noastră de cătră confrăți nostri sârbi de o lege cu noi.

Despărțirea ierarhică a acestor doae biserici naționale din patria noastră comună s'a decretat pe temeiul sfințelor canoane ale bisericei noastre orientale, cari fiecărei națiuni asigură dreptul său netăgăduit și primit dela D-zeu, de-a-și întocmi biserica cea vie alui Christos pe basă națională; cu alte cuvinte: de-a avé atât cler înalt, adecă Mitropolit și Episcopi, cât și preoțime din sînul său propriu, cari toate slujbele D-zeești și mântuitoare să le facă și să le propovăduiască în limba pricepută și înțeleasă de întreg poporul, d'o întreagă turmă cuvântatoare și în această limbă să poarte toată ocărnuirea și chivernisirea sfîntei biserici.

În același timp, când prea bunul părinte al țării noastre, când prea gloriosul nostru Monarch a decretat despărțirea bisericei române de cătră cea sârbă, a incuviințat totodată și reînființarea vechei noastre Mitropolii, numind, tot prin rescriptul împărătesc pomenit mai nainte, pe Marele și nemuritoriul nostru *Andreiu baron de Șaguna* de Archiepiscop și Mitropolit al bisericei ortodocse române din Ungaria și Transilvania.

Că ne-am împărtășit de aceasta prea înaltă grație, prin care ne-am văzut visul cu ochii, că ne-am văzut împlinită dorința noastră cea mai ferbinte, adecă reînființarea vechei noastre Mitropolii gr. or. române, după 150 de ani de răbdare și așteptare, avem să mulțămim fără îndoială în locul dintăiu fericitului Mitropolit *Șaguna*, care condus de cuvintele sfîntei Scripturi: „căutați și veți afla, bateți și se va deschide voaue“ 12 ani de-a rîndul, adecă dela 1852 până la anul 1864, s'a luptat în fruntea aleșilor bărbați cu durere pentru biserica și neamul lor, ca dela locurile cele mai înalte să ne scoată drepturile noastre.

Știința rară, zélul invăpăiat, munca neobosită și statornicia au fost armele cu cari a luptat marele *Andreiu* și prin cari a câștigat izbânda strălucită, adecă neatêrnarea bisericei sale.

Andreiu baron de Șaguna, întéiul Mitropolit al nostru după reînființarea vechei noastre Mitropolii este un al doilea Moisi pentru noi și pentru întreg neamul românesc din aceasta țară scutită de Dumnezeu și pentru vrednicia sa, cu care a dus cauza bisericei și a națiunei sale greu incercate la izbândă, lăudată și binecuvântată va fi memoria lui, aducerea aminte de el, cât timp va fi și va trăi suflare românească pe acest pământ.

Tot la stăruințele marelui nostru *Andreiu* pe lângă înaltul Tron și înaltul guvern al țării, s'a inarticulat mitropolia gr. or. română cu autonomia sa, adecă cu dreptul de ocărnuire de sine stătător, înscris în legile țării noastre la anul 1868. Dela anul acesta biserica noastră e pusă într'un rînd cu celelalte biserici creștine din țară și se bucură de aceleași drepturi.

Prin decretarea despărțirii ierarhice a bisericei gr. or. române de cătră biserica soră sârbească din patrie și prin reînființarea vechei noastre Mitropolii la anul 1864, comunele bisericești gr. or. curat române — supuse până aci ierarhiei sârbești, — din momentul reînființării Mitropolii gr. or. române, s'au încorporat la această Mitropolie, iar comunele bisericești gr. or. amestecate, adecă compuse din Români și Sârbi, s'au despărțit mai târziu atât prin invoeala dela Carloveț la anul 1865, cât și prin sentințele dela forurile mai înalte judecătorești civile. Astfel și comuna noastră bisericească română s'a despărțit la anul 1896 pe calea legii de cătră comuna bisericească sârbă și a căpătat dreptul de a-se încorpora la Mitropolia noastră gr. or. română din Ungaria și Transilvania.

Despărțirea faptică a noastră de cătră confrății nostri sârbi să întemplă însă numai astăzi, după-ce avem acum biserica, care e numai a noastră și pe care am ridicat-o cu ajutorul lui Dumnezeu din mijloacele noastre proprii.

Înainte de ce-am părăsi în mod definitiv sfântul locaș în care peste un veac am lăudat și preamărit împreună cu confrății nostri Sârbi de aceeași lege cu noi pe Părintele nostru cel din ceriuri, 'mi iau voie în numele credincioșilor mei, incredințați mie spre păstorire, a mă adresa cătră comunitatea bisericească soră, adecă cătră voi confrăți pravoslavnici sârbi cu următoarele cuvinte de rămas bun:

Peste 100 de ani am format cu voi, fraților, o comună bisericească, ne-am rugat cu voi împreună în acest sfânt locaș al Domnului fie-care în limba neamului său și am fost frați și la bine și la rău.

Ne despărțim acum de cătră voi nu pentru-că n'am mai puté trăi laolaltă și mai de parte în pace, în bună înțelegere și în dragoste frățească, cum am petrecut și până aci cel mai mult timp al conviețuirii noastre ca comună bisericească, ci ne despărțim, pentru-ca constituiți în comună bisericească separată să ne putem cultiva și desvolta în măsură mai mare în direcțiune națională. Cu alte cuvinte, ne despărțim

de cătră voi fraților, pentru-ca între marginile legilor țării noastre, ca comună bisericească română, să ne putem cultiva tot mai mult scumpa noastră limbă, garanța cea mai puternică pentru susținerea naționalității noastre și să putem lucra cu un gând și cu o simțire la ridicarea neamului nostru românesc.

Fraților! Suntem creștini de una și aceeași lege, avem deci cu o cauză mai mult, ca și de aci încolo să ne sprijinim, să ne stimăm și iubim unii pe alții. Noi Vă asigurăm, că ne vom strădui totdeauna a întreținea cu voi legături de frățietate iar pre voi asemenea Vă rugăm, să ne fiți și pe viitor vecini buni și frați adevărați spre a putea lucra cu puteri unite umăr la umăr când o va cere aceasta binele obștesc și folosul patriei noastre comune.

În buna credință, că dorințele noastre vor afla răsădit în inimile și în pepturile voastre, rog pre bunul Dumnezeu să vă împărtășească pre toți de darurile sale cele bogate și de binecuvântarea sa cerească acum și pururea și în vecii vecilor. Amin!

Invetătorii și „Asociațiunea.”

Un obicei, care ne atinge într'un mod foarte neplăcut și pe care l'am remarcat cu ocaziunea adunărilor „Asociațiunei”, ca un fel de boală periodică, este aducerea la ordinea zilei a invetământului nostru popular în felul în care se face aceasta.

Mai de multeori s'a reflectat la ajutoare dela „Asociațiune” pentru școalele noastre populare.

Poporul nostru nu e așa de sărac că se nu-și poate plăti un invetător cu 3—400 fi, numai dacă are voință și pricepere; cu atât mai mult, cu cât preoții de acum înainte nu vor mai apela la ajutorul poporului, pentru urcarea salariului, întregindu-se acela dela stat. Să nu ne silim a deveni martiri prin cerșitorie de ajutoare pentru școală, invetător, după cum s'a propus chiar de un membru al „Asociațiunei”, căci dacă acea propunere s'ar primi, ar consuma întregile percepțiuni ale „Asociațiunei.” Nu este acum timpul unor atari propuneri.

Averea actuală a „Asociațiunei” nu este deocamdată suficientă pentru împărțirea atâtor ajutoare câte s'ar cere la o națiune de trei milioane de suflete.

Să lăsăm deci să crească averea aceasta comună națională și comitetul central să fie cam cu mâna închisă la erogațiuni, iar noi toți inteligență și popor să ne deshidem pungulițele și să nu încetăm a contribui după putință la averea noastră națională.

Să convingem poporul despre folosul școlii și a invetătorilor harnici și pentru susținerea acestora să nu' l dedăm la cerșite.

Un preot bănățean.

Propovedanie la omul mort.

— Dintr'un manuscris vechiu, dela începutul veacului trecut. —

I.

Ascultați creștini și oameni buni povestea sufletului celui drept!

Are Christos două cete de îngeri: buni și miostivi și aceia's foarte frumoși și li-'s vestmintele

luminoase ca soarele și pre vestmintele lor este scris: „Iesus Christos nica” și 's încinși cu brâne de aur și cu cununi de petri scumpe, luminoase ca soarele. Și trimite Christos, tot câte doi îngeri, din acea ceată, de iau sufletul, când moare omul. Și dacă îi vede, de frumseța lor, el nu știe cum iese sufletul și de dragostea lor el se mângăie. Și dacă îl iau îngerii, sufletul dintru ei arată sufletului și zic: eată-ți casa, eată-ți oamenii tăi suflete, cum plâng după tine; fericite de tine suflete, că ai fost bun! Și așa zic sfinții îngeri cătră suflet: blem, suflete! sê-ți arêtăm, pre unde ce bine ai făcut. Și cum clipești cu ochii poartă îngerii pre suflet, de îi arată binele ce au făcut în viața sa. Deci vèzând binele ce au făcut el, se bucură și se veselește. Și eară îl duc îngerii la casa lui, adecă la oase. Deci oamenii iau oasele și le duc la Biserică de le slujesc preoții. Eară îngerii merg cu sufletul după oase la Biserică. Și dacă slujesc Preoții oasele și merg oamenii de se eartă, cu oasele. Atuncea zic îngerii sufletului: suflete, vezi oasele? El zice: vèz! Vezi-le? vèz! de trei ori întreabă pre el. Și zic îngerii: suflete, caută bine sê-ți cunoști mormântul teu și oasele tale. Și zic îngerii urmă și sărutăți oasele și te eartă cu ele și caută bine să le cunoști când va fi la județ, atunci vei veni eară, de te vei face om, cum ai fost și vei merge, cu lucrurile tale, de te vei judeca înaintea lui Christos. Atuncea merge sufletul eară, de sê eartă cu oasele și iau îngerii sufletul eară la sine, până merg oamenii la masă de mănâncă cumândare. Deci purced îngerii cu sufletul de îl trec prin 12 vame, scaune drăcești și la toate vămile opresc pre suflet, de îl cearcă se i-l afle, făcut'au păcate. Eară îngerii îi țin parte și îl iau de îl petrec prin toate vămile. Eară dracii, dacă vèd suflet bun, ei se fac tâlhari de-'l vor se îl ia cu sila dela îngeri. Eară sufletul, caută și merge cu frică; îngerii zic: nu te teme suflete. Eară dracii, ține-le în trei locuri, se le ieie cu sila. Eară dacă se apropie de îngerii cei buni, lor le pere puterea și zic dracii: pasă viteze suflete, că bine te-ai păzit, de ai hălăduit din mânilor noastre. Eară sufletul nu zice nimic, până ce sosește în poartă. Acolo stă sufletul în poartă și zice cătră draci: acuma cunosc, că am scăpat din mânilor voastre. De aici îl iau îngerii, de i-l duc preste gloatele îngerilor. Eară îngerii întreabă: oare ce suflet trece? eară alți îngeri zic: trece un suflet bun, și le pare bine și se bucură și se veselesc și zic: pasă în pace suflete ca un viteaz și mergi la împăratul, ce n'ai mai fost și mergi la locurile, ce n'ai mai mers. Alți îngeri zic: blemați fraților se vedem: cum va grăi Christos cu acel suflet drept și bun? Deci merg gloate de îngeri, de sê uită și zice Christos: ce suflet au fost? îngerii zic: fost'au Doamne! om bun și drept și arată binele ce au făcut. Eară Dumnezeu zice: duceți-'l întei, de îi arătați, se vază iadul, că au auzit, că este iad și doară n'au crezut, ci se meargă acuma,

să i-l vadă. Deci i-l duc întei în iad pre suflet. Eară sufletul dacă vede muncile iadului, el începe a țipa și a plânge. Ingerii zic: nu plânge suflete, că nu te-am adus să petreci aici, ci te-am adus, să vezi de ce te ai mântuit. De n'ai fi fost om bun, aici ai vrut petrece. Ci te vom duce la locurile ce n'au mai fost și te vei bucura. De aici îl iau ingerii, de i-l duc înaintea lui Christos; eară Christos blagoslovesțe pre el și i-l trimite în raiu, se vază raiul. D'aici i-l duc în preajma raiului, de i-l pun. Și acolo în raiu mulți pomi sunt, și pomii coc într'o lună de 12 ori poame și sub toți pomii paturi, deci șede acolo și-'ș vede binele în raiu în ce va merge.

Ingerul, cel dela botez, i-l sărută pre suflet și îi mulțamește, de 3 ori zice: mulțamescu-ți suflet, dacă ai fost suflet bun. Acum eu voi dobândi dela Christos cinste, așa grăește ingerul sufletului celui bun și zice: fie slavă Părintelui și Fiiului și sfântului Duch, acuma și pururea.

II.

Alta fraților! Eară să ascultați, p o v e s t e a s u f l e t u l u i c e l u i p e c a t o s . . .

Când moare omul cel păcătos, are Domnul o ceată de ingeri, de îi chiamă: ingeri mâniași și sunt armași, păcătoșilor. D'aici trimite Christos doi ingeri, din aceea ceată, de iau sufletul cel păcătos, fără de milă din trupul omului, și i-l muștră și zice: tu suflete ai fost un vrășmaș lui Dumnezeu și pizmaș și n'ai ascultat de sfintele scripturi alui Christos eni ieși de blem să-'ți arătăm, ce ai făcut tu cu faptele și ce păcate ai făcut. Deci cât clipești cu ochii i-l poartă, de îi arată, de ar fi umblat aceasta lume toată, eară el umblă tot plângând, dacă vedea păcatele sale. Și ingerii tot i-l muștră și zic: vezi-ți faptele tale cele rele și i-l duc la oase. D'aici duc oasele oamenii la Biserică și le slujesc Preoții, eară ingerii armași, țin sufletul lângă oase și merg oamenii de să eartă cu oasele. Eară ingerii armași zic: suflete! pasă de te eartă cu oasele tale și zic: caută bine să-ți cunoști groapa și oasele, că va fi la judecată, că vei merge cu faptele tale de te vei judeca cu păcatele tale. Oamenii îngroapă oasele și ingerii stau cu sufletul, până prohodesc oamenii. Și d'aici iau ingerii sufletul și i-l duc la ceriu de i-l trec prin 26 de vame, scaune drăcești și la toate vamele opresc mai marii vameșilor, domnii dracilor și îi arată toate faptele lui și păcatele sufletului aceleia la toate scaunele și i-l opresc de îi arată păcatele scrise și i-l duc ingerii ca pre un fur și tâlhar, când i-l duc cu funea de grumazi. Și el merge, căutând spăriat ca o fiară sălbatică și i-l suie la poarta ceriului și i-l trec prin ceriu. Ingerii stau de privesc și zic unii: trece un făcător de rău; alții ingeri zic: beciznice suflete unde îți pare că mergi, la Impăratul, ce n'ai mai fost și la locurile ce n'ai mai umblat. Mișele suflete, că ce nu s'au îndurat tată-teu sau mumă-ta, se-ți lege o peatră de grumazi și să fii aruncat în apă mare, când ai născut, de cât ai

făcut păcate și acum te duci la locul ce ți ai agonisit. Și îl duc înaintea lui Christos. Eară Christos întrebă pre armași ingeri: ce suflet este? Ingerii zic: este un păcătos. Zice Christos: duceți-l în raiu, se vază, că au auzit, că este raiu și n'au crezut. Deci i-l duc în raiu, de îl portă de îi arată frumsețele și dulcelele raiului; eară el uită perirea sa de amirosirea raiului, cum ochi de om, n'au văzut, și inimă de om n'au văzut și inimă de om nu poate gândi și spune, cum e raiul. Ingerii zic: mișele suflet! ce te veselești și te bucuri, că nu-ți este aici locul gătat. De ai vrut fi om bun și tu ai fi aici, de ai vrut petrece cu Dumnezeu. Și îl scoate din raiu și îl duc în temnițele iadului, că sunt temnițe de toate felurile de păcate și de furi și de tâlhari și de curvari și de câte păcate sunt în lume. Deci îl bagă în temniță și șede și privește de acolo pre grătariul ușii temniții și el își vede munca, în ce va merge, că stau muncile cu gurile căscate spre ușile temniții de vęd păcătoșii, în ce vor merge oamenii și șezând în temniță vędând în ce muncă vor merge dela județ, tot plâng și să roagă oamenilor sei dintru aceasta lume și zic: căci nu să îndură, tată sau mamă, sau frate, sau soră, sau muier, sau bărbat, cineva să-'l vază din norod. Eară sufletul, din temnițele iadului, se roagă cu milă și zice așa, că ce nu se îndură să-mi trimită să mă plătesc de aici, așa se roagă sufletul. Eară ingerul acelor oameni din temniță ei în toate zilele umblă, pre la ușile lor. Și ingerii morților, se duc la temniță și dănioară și altă oară și rade scisoarea păcatelor și merge ingerul de zice sufletului: bucură-te, că ai avut oameni buni și au dat milostenie multă pentru voi de v'au ras păcatele și acuma noi vom merge înaintea lui Christos de îți vom face ispravă și vę vom scoate. Și se duce ingerul cu casticul păcatelor înaintea lui Christos și zice: cutare suflet Doamne! au avut oameni buni și milostivi și îndurați, de i-au grijit și au dat milostenie, până au ras toate păcatele. Eară Christos zice: aduceți-l încoace; și zicea Christos: acei oameni, ce au grijit morții sei, le vom mai căuta de rând la ziua de județ. Și îl trimite în raiu înaintea lui.

De acuma îi dă pomi și paturi de va șede acolo, până la ziua de județ și va merge în raiu, cu toți dreptii. Ori în temnițele iadului păcătoșilor merge, lumina în temniță de vineri sara până luni în răsăritul soarelui, apoi eară cade întunerecul pre dēnșii, adecă pier sufletele în temniță de nu se știu, nici să vęd, nici unde-s și tot umblă cât lumină, cât întunerec până la ziua de județ și vor merge cine-și în munca sa, că muncile sunt în temnițele iadului și le vęd păcătoșii cu ochii, cine în ce va merge.

Mai bine vę grijii morții, că și voi vę veți spăși, de veți grijii morții, cu liturgii de prescuri, cu milostenii de veți da mișeilor, pentru sufletele morților vostri și cu comēndele de nu veți grijii morții

voștri, vor peri, că morții va cere Christos din mâinile viilor. Pentru aceea dă Dumnezeu, unora mai multe zile, ca să-și grijească vii pre morți.

Deci ferece de morții, ce au oameni buni în această lume, de îi pomenesc la sfintele liturgii și roagă pre Dumnezeu pentru ei. Că Dumnezeu îi milostiv și iertător morților, celora ce se roagă vii pentru ei și îi rade din catastihul păcatelor și le va da și acelora: loc de odihnă la împărăția ceriului cea sfântă, că a lui Dumnezeu este împărăția, întru vecii netrecuți și săvârșiți. Amin.

Ioan Ardelean,
paroch.

D I V E R S E.

* **I. P. S. S. Mitropolitul Mețianu** a petrecut zilele de 9/22 și 10/23 Septembrie a. c. la Sebeșul-săseșc, unde se duse pentru a sfinți reînviata biserică română gr. or. Primirea a fost din cele mai frumoase.

Sâmbătă, 29 Septembrie n., I. P. S. S. sosește cu trenul în Brașov la 2 oare și 10 min. după amiază, unde Duminecă, 30 Septembrie n., I. P. S. Sa va pontifica serviciul divin în biserica Sf. Nicolae (Scheiu) și va săvârși stropirea cu apă și binecuvântarea acestei biserici, care a fost renovată pe din lăuntru.

* **Prea Cuvioșia Sa Părintele protosincol Vasilie Mangra, vicar episcopesc, a plecat cu trenul de azi dimineață la Oradea-Mare, stabilindu-se definitiv în reședința sa.**

* **Himen.** Domnul Iustin Popovici abs. de teologie s'a fidanțat cu domnișoara Veturia Popovici din Apateu. Felicitările noastre!

* **Noauă profesoară la școala „Asociațiunii.”** Comitetul Asociațiunii în ședința din urmă a ales profesoară pentru desen și caligrafie la școala de fete pe domnișoara Vlăd.

* **Constituire.** — Ni se scrie: Comitetul Societății de lectură „Andrei Șaguna” își ține de plăcută datorință, ea cu începerea activității sale pro 1900/1 să și exprime cea mai intimă mulțumită pentru puternicul sprijin, ce ați binevoit a ni-l acorda prin trimiterea gratuită a foaiei, ce redigiați și Vă roagă — asigurându-Vă de cele mai vii sentimente de recunoștință ale Societății noastre de lectură — ca să nu ne lipsiți nici pe viitor de acest binevoitor sprijin. Tot deodată Vă roagă să dați publicității următoarele: „Societatea de lectură „Andrei” s'a constituit în ședința sa ținută la 8/21 Septembrie a. c. sub prezidiul Prea Onoratului domn Director seminarului Dr. Eusebiu R. Roșca în modul următor: Președinte Dr. Petru Șpan prof. sem. Vice-președinte Seb. Stanca cl. curs. III. Arhivar și notar al com. Ilarie Gonția cl. c. III. Notar al-soc. Alesandru Popa cl. c. V. Cassar George Lărgean cl. c. II. Controlor Dumitru Purece cl. c. I. Bibliotecar George Tulbura cl. c. II. Vice-bibliotecar Ioan Pascu ped. c. I. Redactor al foaiei „Musa” Ioan Oțoiu cl. c. III. Econom Dumitru Marcu ped. c. III. — În comisiunea literară au fost aleși: Aron Mețian și Ioan Silaghi cl. c. III. Aurel Nistor și Ioan Romoșan cl. c. II. Nicolae Seneriu și Vasile Șpan cl. c. I. Vasile Micudă și Axente Moșoiu ped. c. III. și Vasile Cranga ped. c. II. Primiți-Vă rugăm asigurarea deosebite noastre stime și considerațiuni. Pentru comitet: Seb. Stanca, m. p. președinte com. Ilarie Gonția m. p. notar.

* **Aniversarea liberării Romei.** S'a celebrat deunăzi în Roma și în toată Italia a treizecea aniversare

a liberării Romei. În Roma s'au adus coroane la Pantheon pe mormintele Regilor Victor Emanuil și Humberto. Ofițerii marinei au remis în mâinile municipalității, în Capitoliu, drapelul cuirasatului Roma, care acoperea sicriul Regelui Humberto la înmormântare.

Un imens contigiu s'a format spre a face vizita anuală la Porta-Pia. Acolo, primarul a cetit următoarea depeșă a Regelui:

Omagiul pe care Roma mi-l adresează astăzi mă îmbărbătează mult în urma doliului meu recent. Cu cele mai sincere urări, cu cea mai vie afecțiune, împărtășesc sentimentele ce 'mi esprimați în numele cetății eterne unde odihnesc rămășițele bunicii și ale regretatului meu tată, ca o înaltă și temeinică afirmare a destinelor nedespărțite ale patriei și glorioasei sale capitale.

Primarul a rostit apoi un discurs în care după ce a adus un ultim omagiu Regelui Humbert, a zis:

În zadar, la lacrimile unui popor întreg și la glasul pios ce se ridică dintr'un sicriu, respund cuvinte de amenințare contra întregității patriei. Vom răspunde înălțând sus steagul nostru care, în vreme de nenorocire pentru Italia, pare și mai adânc înfipt pe Capitoliu. Vom repeta strigătul: „Roma sau moartea!”, aceluia care ar atenta la independența noastră. Roma reînviind pactul solemn dintre Rege și popor, salută în aceasta zi pe Suvăranul care cunoaște credința noastră neștrămutată în el și în misiunea casei de Savoia.

* **Cum își află păsările călătoarele cuibul lor cel vechiu?** Cum că păsările vin îndărăt la cuibul lor s'a dovedit prin experiențe. Așa, la 6 Iunie 1893 Storey în Anglia a prins două rîndunele pe casă și le-a pus la picior câte un inel cu însemnare de dînsul. La 20 Iunie 1894 s'au reîntors amândouă la cuib. S'a mai luat seama că berzele când vin iarăși la noi zboară și fac roate la înălțime, un timp, apoi se îndreaptă la cuibul lor de anul trecut, se așază în el și își arată bucuria clămpăind cu ciocul. Când nu se reîntoarnă însăși păsările bătrâne la cuib, vin și le iau în stăpânire urmașii. În 1836 a observat astronomul Maupertuis un cuib de șoimi călători pe o colină în Finlanda.

De atunci și până la 1855 în fiecare an clocea în același cuib o șoimoaică de acestea. O fi fost tot aceea ori niște urmașe ale ei, nu se știe, de oare-ce Maupertuis n'o fi prins și însemnat pe cea de la 1736. Dar avînd în vedere că de la 1736 până la 1855 sunt 119 ani, e de crezut că era o urmașă, fiică ori nepoată chiar. K. Möbius crede că păsările își află cuibul vechiu ajutându-se de vedere.

În adevăr, o pasăre, sburînd la o înălțime de 100 de metri, vede o bucată de pămînt cu o rază de 40 de kilometri, iar de la 200 de metri, cea mai mare înălțime până la care se urcă păsările de obicei, vede de jur împrejur un cerc cu raza de 54 de kilometri. Icoana pămîntului cu păduri, dealuri, ape, sate se întipărește foarte viu și exact în creerii lor, și de la înălțime deosebesc locul de unde au plecat.

Tot vîzul le călăuzește și în călătoriile lor căci și atunci li se desfășoară harta cu cea mai mare precisiune și deci se pot orienta.

* **Școlari leneși din cauza boalei de urechi.** Un specialist scrie în ziarul Gesundheit că timp de zece ani a examinat rînd pe rînd 4500 de școlari, de la 7—14 ani și a ajuns la următoarele: 1) Urechea sănătoasă și normală aude șopta la 20—25 de metri, dacă e liniște. 2) Turburările auzului sunt foarte dese în școlile pentru copii din popor. Aud rău cu o ureche sau cu amândouă 30 la sută; bine, cum se cade, aud puțini; 3) Copiii din familii bogate aud mai bine; într'un pensionat de fete, auzeau rău abia 10 la sută. 4) Cu cât înaintează în

ăerștă cu atât turburările auzului se înmulțesc. 5) În școlile de țară copii aud mai bine.

Pricinele auzului rău sunt: Spargerea timpanului și puroiu, 20 la sută; astuparea urechei cu materii calcaroase, 13 la sută etc. Cei mai mulți nici nu presupuneau că sunt bolnavi și nici un doctor nu-i cercetase. Cei mai mulți din copii erau priviți ca leneși și ca nevoind să asculte din răutate, deci pedepsiți adesea. Ar fi de dorit să se facă și la noi asemenea cercetări.

Alergări de câni. Este în Paris un club francez, al cărui scop este să îngrijească de soarta raselor de câni buni cari sunt aproape de pierire. De vre-o douăzeci de ani proprietarii francezi aduc câini de turme din Anglita; cu câți-va ani înainte însă Emanuil Boulet a fondat o asociație ca să apere de stingere totală rasa de câni din Brie și Béauce.

Intre membrii acestei asociații de curând s'a înscris și Loubet presidentul Republicei, Waldeck-Rousseau, Tisserand și alții din cei mai de frunte bărbați din Franța.

Acum vreo câte-va săptămâni această asociație a organizat niște curse în hippodromul din Neuilly-Levallois. Cursa consta din aceea ca să se vadă care cioban mână mai repede cu câinii săi o turmă de 25 de oi pe un anumit loc; pe teren erau și obstacole, mărețini.

Au luat parte la aceste alergări treizeci și unul de ciobani, și premiul cel mare l'a câștigat un oare-care cioban Chenu cu câinii săi Kamona și Margot.

* **Stâlpi giganti.** Pe înălțimile țărmului Hudson în orașul New-York se construiește acum o biserică, care va purta numele Sf. Ioan Botezătorul, va fi cea mai mare și mai frumoasă biserică din Anglia. Cupola de-asupra altarului va fi susținută de opt stâlpi lucrați dintr'o singură bucată de granit, după cum se află numai în biserică Sf. Isaac din Petersburg. Fie-care din acești stâlpi are o înălțime de 54 și jum. urme, un diametru de 6 urme și o greutate de 120 tone. Acești stâlpi sunt așezați pe o mică insulă la coastele Statului Manie. Firește că în starea lor neprelucrată sunt cu mult mai mari și grei de cât după prelucrare. Cioplirea și poleirea stâlpilor se face cu o mașină anume construită pentru aceasta, care a costat o sumă mare de bani.

Pentru transport s'a construit o luntre specială și foarte rezistentă, așa în cât poate să stea pe ea doi stâlpi de odată.

O muncă grea va fi așezarea stâlpilor pe soclurile lor, înalte de opt urme. Dar și aici spiritul inventiv al americanilor a construit un deosebit aparat-levator.

Exact la mijlocul stâlpului, așa în cât greutatea să fie împărțită, se pune un brâu de oțel, prevăzut cu două dinți mari cari intră într'o bina construită din oțel. Cu o putere hidraulică stâlpul este ridicat în poziția orizontală, până când mai mult ca jumătate din lungimea lui te află peste soclul său. După aceea stâlpul atârând de sei doi dinți, este sucit încet și lăsat apoi vertical pe fundament.

Convocare.

Învățătorii rom. gr. or. din protopopiatul Radnei prin aceasta sunt convocați la adunarea despărțământului ce se va ține în comuna Giulița la școala confratelui Simeon Neamțu în 9/22 Octombrie a. c. pe lângă următoarea

Programă:

1. La 9 oare a. m. asistare în corpore la chemarea Duhului sânt.

2. Ascultarea prelegerei practice din limba română cu cl. III-a, ținută de învățătorul din loc.

3. Deschiderea ședinței.

4. Constatarea celor prezenți.

5. Reflecțiuni asupra prelegerei practice.

6. Cetirea operatelor intrate la birou.

7. Incassarea tacselor. În legatură cu aceasta e rugat fiecare membru a-și depune tacsă de membru atât restantă cât și curentă.

8. Discuțiuni privitoare la starea școlii și a învățătorului.

9. Propuneri și interpelări.

10. Hotărîrea locului și timpului pentru adunarea procsimă.

11. Inchiderea ședinței.

Invităm pe toți binevoitorii și părțitorii cauzelor școlare a ne onora cu prezența la această adunare.

Dat din ședința biroului, ținută în Soborșin la 7/20 Septembrie 1900.

P. Givulescu, m. p. Solomon Giurcoane, m. p.
președinte. notar.

Convocare.

În înțelesul ordinațiunei Ven. Consistoriu gr. or. român din Arad Nr. 6641/1900 convoc adunarea constituantă a Reuniunii învățătorilor dela școlile populare confesionale gr. or. române din protopopiatele Timișoara, Comloșul-mare, Belinț și Lipova pe Duminecă 7 Octombrie a. c. st. n. după amneaz la 2 oare în Timișoara-Fabric în școala română de băeți.

Obiectele adunării: stabilirea statutelor și constituirea provisorie a reuniunii.

Timișoara, în 23 Septemvrie 1900.

Emanuil Ungurianu, m. p.
comisar consistorial.

Concurs.

Pe baza concludului Prea Ven. Consistor mitropolitan Nr. 197 M. și a ordinațiunei Ven. Consistor diocesan din Arad Nr. 8664.8673/1899 se publica prin aceasta din nou concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foia „Biserica și Școala“ pentru deplinirea definitivă a parochiei din comuna Macea (protopresbiteratul Chișineu, cottul Arad) administrată în mod provisoriu prin preotul Georgiu Bragea.

Venitele acestei parochii constătătoare din una sesiune pământ arător, birul și stolele usuale, computate fiind de Prea Ven. Consistor mitropolitan în 1800 coroane la an, dela recurenții se recere cualificațiune pentru parochiile de clasa primă.

Dările publice le va supoarta alegândul.

Recursele ajustate după cerințele Regulamentului pentru parochii și adresate comitetului parochial din Macea sunt a se trimite la oficiul ppresbiteral ort. rom. al tractului Chișineu; iar recurenții au să se prezenteze în vr'o Duminecă ori sârbătoare în s. biserică de acolo, pentru a-și arăta desteritatea în oratorie și cele rituale.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: Dr. IOAN TRAILESCU, presbiter.

—□—